

Aan het College van Burgemeester en Wethouders
van de Gemeente Leiden
Postbus 9100
2300PC Leiden

Leiden, 9 maart 2014

Uw kenmerk BV 130611 /799973 OLO

Geacht college,

In het onderstaande geeft het bestuur van de Historische Vereniging Oud Leiden (HVOL) zijn zienswijze op het ontwerpbesluit Hoogstraat 1: het bouwen van een nieuw drijvend terras inclusief openbare looproute en nieuwe toegangstrap.

Op de vorige versie van dit plan had het bestuur van de HVOL reeds gereageerd, met onze brief van 30 mei jl. Kopie van deze brief is bijgevoegd.

Het nieuwe plan moge graduele verbeteringen ten opzichte van het oude hebben, aan de bezwaren geuit in onze brief van 30 mei jl. wordt niet tegemoetgekomen. Die bezwaren blijven dus overeind en worden in die zin versterkt dat het terras blijkbaar nòg groter geprojecteerd wordt dan in het eerdere plan: 515m² in plaats van 495m².

Aan ons eerdere schrijven willen wij thans het volgende toevoegen.

Procedureel: de achterdeur en (zonder) de Erfgoednota

Zoals in de nota Ruimtelijke Onderbouwing (RO) vermeld, is het plan in strijd met het vigerende bestemmingsplan. Wij kunnen er ons zeer in vinden dat dit bestemmingsplan, dat in zijn onherroepelijke vorm nog geen tien jaar oud is, paal en perk stelt aan de omvang van terrassen op het water op deze zo unieke historische plek van Leiden. In de nota RO staat dat de bepalingen in het bestemmingsplan doelgericht zijn opgenomen ter bescherming van de cultuurhistorische waarde van het open water in de stad (blz. 21). Hulde aan de opstellers van dat (deel van het) bestemmingsplan. Maar dat doel en die intentie zouden dus nu overboord moeten worden gezet.

Wij zouden dat betreuren, maar zijn van mening dat, indien inzichten terzake veranderen, de koninklijke weg zou moeten worden bewandeld door een prealabele verandering van het bestemmingsplan, met de volledige procedure die daar bij hoort. Alsdan kan het nieuwe bestemmingsplan in zijn geheel worden beoordeeld, met de samenhang tussen alle onderdelen. Door daar thans één element, Annie's terras, uit te halen ter goedkeuring wordt vooruitgelopen op het nieuwe bestemmingsplan, met het risico dat men op dit punt t.z.t. meer gebonden is dan wenselijk. In een geval als dit zien wij het gebruik van de procedure met toepassing van artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 3* Wabo als een oneigenlijk gebruik, temeer daar het gereviseerde

bestemmingssplan volgens de nota RO niet lang meer op zich laat wachten. Wij maken dan ook bezwaar tegen de gekozen procedure.

Een van de onzekere elementen in de voorgenomen plannen is volgens de nota RO de verplaatsing van de Catharina-brug. Mocht die niet verwezenlijkt worden dan is het beeld van het waterplein weer anders dan wanneer die wel verwezenlijkt wordt. Ook dit pleit ervoor eerst het herziene bestemmingsplan als geheel te behandelen en goed te keuren.

Het is opvallend dat de Erfgoednota in het geheel niet wordt genoemd in de nota RO, ook niet in Hoofdstuk 3, Beleidskader. Wij maken daar bezwaar tegen. Het eerder in het Erfgoedkoepeloverleg van gemeentelijke zijde ingebrachte verweer tegen de strijdigheid van deze terrasvergunning met de Erfgoednota, i.c. dat die nota niet in beschouwing wordt genomen omdat deze nog niet was vastgesteld op het moment van de aanvraag voor de omgevingsvergunning, moge strikt formeel juist zijn, de lengte van de gehele procedure rond het voorgenomen besluit tot vergunningverlening en de latere aanpassing van de plannen maken het bestuurlijk en maatschappelijk niet houdbaar in het geheel geen rekening te houden met het gestelde in de Erfgoednota. In de loop van 2013 werden, tijdens het interactieve proces met groepen en personen uit de burgerij waarin de nota tot stand is gekomen, de contouren op dit punt in de Erfgoednota helder. De versie van september 2013 geeft reeds klip-en-klaar aan dat alleen terrassen zullen worden toegestaan op (historische) dekschuiten en dat zeer terughoudend zal worden omgegaan met vlonders en steigers. Nu dreigt op de meest gevoelige plek van het historische water van Leiden een megaterras te worden goedgekeurd.

De Erfgoednota wordt in dit geval door u niet alleen volledig genegeerd, maar inhoudelijk dus ook geheel terzijde geschoven. Gelet op de participatieve wijze waarop die nota tot stand is gekomen, is dat extra pijnlijk. Welke betekenis heeft deze nota nog?

Inhoudelijk: het verjubelen van ons historisch erfgoed

In 4.2.2. (Historische context) van de nota RO is, terecht, een pleidooi opgenomen voor “het handhaven van het bestaande open water en het handhaven en de beleving daarvan”. Dit is “van het grootste belang voor het beschermd stadsgezicht Leiden binnen de Singels”, aldus de nota RO. Want, immers, “het gebied vormt letterlijk en figuurlijk de kern van de waterstructuur van het beschermd stadsgezicht.” In de volgende paragraaf (4.2.3. Gevolgen voor historische waarden en conclusie) wordt helder uiteengezet waarom het voorgestelde terras “een wezenlijke aantasting van het beschermd stadsgezicht ter plaatse” betekent. Wij delen deze analyse, die een zo goed pleidooi is voor het *niet* verlenen van een vergunning voor het nieuwe terras van Annie’s, dat wij meenden dat u na die uiteenzetting niet anders zou kunnen dan de vergunning weigeren.

Maar die verwachting wordt snel door u de grond ingeboord, waarbij de opzet van de redenering helaas de associatie oproept met een cursus klantvriendelijkheid voor een servicedesk: het volledige gelijk van de klant wordt altijd en volledig erkend maar het bedrijf doet uiteindelijk gewoon wat het altijd al van plan was.

Andere belangen dan de bescherming van het beschermd stadsgezicht prevaleren, zo stelt u. Het economisch belang van de uitbater (“goed voor de groei en de omzet van het bedrijf” – sic!) en daarvan afgeleid goed voor de Leidse economie en werkgelegenheid alsmede de mogelijkheid voor

de gemeente enkele malen per jaar gebruik te kunnen maken van het terras voor evenementen, wegen in uw ogen zwaarder dan respect voor het beschermd stadsgezicht. “Het nieuwere grotere terras levert een belangrijke bijdrage aan het versterken van de economische functies van de binnenstad”, zo lezen we op blz. 28 van de nota RO. Maar hoe realistisch is dat?

Dat de uitbater verwacht van het grotere terras te profiteren, is wel aannemelijk. Maar wat zijn die economische belangen in dit geval voor de stad? Stel dat geen of een veel bescheidener uitbreiding van het terras van Annie’s zou worden toegestaan, hoeveel economisch gewin loopt de stad dan mis?

Leiden heeft al heel veel evenementen en er zijn veel plaatsen waar die gehouden worden. Welke evenementen worden beoogd die nu niet of minder kunnen worden gehouden en die wel kunnen worden gehouden als Annie’s terras meer dan 500m² telt?

“Op basis van verschillende van toepassing zijnde beleidskaders komt naar voren dat op het water ruimte moet zijn voor terrassen en podia voor evenementen”, zo stelt de nota RO (blz. 28). Maar in ieder geval in het meest recent door u en de Raad goedgekeurde beleidskader, de Erfgoednota, worden grote terrassen op het water nu juist verworpen! Een gebrek aan consistentie van beleid is wel het minste dat men erover kan zeggen.

En hoeveel bezoekers zal Leiden mis lopen als het megaterras niet wordt gerealiseerd? Hoeveel terrastafeltjes en -stoelen kunnen er minder worden geplaatst in de Leidse binnenstad, als percentage van het totaal aantal terrasstoelen en -tafels in Leiden? Spreken we dan niet over verwaarloosbare cijfers, weglappend in de afrondingen, gelet op het grote en nog steeds groeiende aantal terrassen in Leiden? En daarvoor moet dan het beschermd stadsgezicht op deze uiterst gevoelige historische plek (volgens de nota RO) “ernstig en blijvend worden aangetast”? Dat is toch geen redelijke afweging? In ieder geval, het bestuur van de HVOL vindt van niet. Het historisch karakter van de stad, tot uiting komend in het beschermd stadsgezicht, is één van de voornaamste pijlers van de aantrekkelijkheid van de Leidse binnenstad. Daar moet zorgvuldiger mee worden omgesprongen dan in de nota RO gebeurt.

Het argument (blz. 28 nota RO) dat het terras een (kennelijk belangrijke) bijdrage zal leveren aan een goede ruimtelijke en functionele verbinding tussen de Breestraat en de Haarlemmerstraat, lijkt wel erg ver gezocht. Het terras ligt zeer verdiept ten opzichte van de walkant en het openbare looppad gaat van de Hoogstraat/Oude Rijn onder de visbrug door naar de Nieuwe Rijn. Niet naar de Breestraat. Die verbinding tussen Haarlemmerstraat en Breestraat moest er toch juist komen via de verlegde Catharinabrug en de nieuwe steeg in het Aalmarktgebied? Opvallend in deze passage is dat de Breestraat in de nota RO nu tot het zwermilieu wordt gerekend. Sinds wanneer is dat? Weet The Sting dat ook? En als het argument van de verbinding in uw ogen al een serieus argument is: levert een terras van de halve omvang dan geen (bijna net zo goede) bijdrage aan die verbinding?

Ter kennelijke meerdere rechtvaardiging van uw afweging om tot vergunningverlening te komen, wordt het terras in één en dezelfde paraagraaf (4.9) een “te ingrijpende aantasting van het beschermd stadsgezicht” genoemd en daarna geprezen als een “uniek en bijzonder object” op deze “unieke en bijzondere plaats”. Meer dan 500 m² vergrijzende planken die het historische centrale waterplein van Leiden visueel voor een aanzienlijk deel dempen: een uniek en bijzonder object? Wellicht, maar niet in positieve zin.

Meer dan opmerkelijk is ook dat het terras wordt geprezen als “een nieuw en eigentijds element” in de stad, waarbij wordt opgemerkt dat de status van beschermd stadsgezicht niet per definitie vereist dat historiserend wordt gebouwd. Maar heeft iemand dan bepleit dat daar historiserend moet worden gebouwd? Het bestuur van de HVOL in ieder geval niet, niet op die plek en ook niet in zijn algemeenheid. Maar daar gaat het hier toch ook niet om? De keuze is niet tussen historiserend bouwen of “nieuw en eigentijds” bouwen, maar om het te ingrijpend aantasten van het beschermd stadsgezicht (door te bouwen) of het respecteren van het beschermd stadsgezicht (door niet te bouwen of bescheidener te bouwen).

Er staat nog meer in de nota RO dat om commentaar schreeuwt, maar wij laten het hier voor dit moment bij. Het zal u duidelijk zijn dat het bestuur van de HVOL zeer teleurgesteld is dat u de plannen voor een megaterras op het centrale waterplein van Leiden wilt doorzetten. En teleurgesteld over de kwaliteit van de argumentatie. Het bestuur van de HVOL geeft u in overweging zich opnieuw te bezinnen over een voorstel waarvan u zelf zegt dat het “een te ingrijpende aantasting van het beschermd stadsgezicht” betekent. Het bestuur van de HVOL is, als altijd, bereid constructief mee te denken over een verstandige oplossing. Tegen de bouw van een megaterras op die plek zullen wij ons blijven verzetten.

Namens het bestuur van de Historische Vereniging Oud Leiden,

Prof. Dr. J.C.H. Blom
Voorzitter

Mw. M. Smitsloo-de Graaff
secretaris